

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора кафедри фінансів та
бізнесу Дем'янчук Ольги Іванівни, на дисертаційну роботу
Ясенецького Володимира Станіславовича
на тему: «Забезпечення фінансової спроможності територіальних
громад у післявоєнному відновленні України», подану на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за
спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими
програмами, планами, темами

Тема дисертаційного дослідження Ясенецького В. С. є актуальною у контексті викликів, що постали перед Україною внаслідок збройної агресії, зокрема критичним розривом між необхідними обсягами фінансування та обмеженими можливостями традиційних джерел територіальних громад, суттєво зростає значення фінансової спроможності територіальних громад. Тому постало необхідністю теоретико-методологічне обґрунтування та розробка структурованого інструментарію для впровадження інновацій у фінансову практику територіальних громад, що враховує як економічну доцільність, так і управлінський та соціальний ефект. Робота виконана в межах наукових тем Державного податкового університету «Державні запозичення в системі публічних фінансів» (номер державної реєстрації 0121U109588) та Науково-освітнього центру суспільних трансформацій «Стратегічні напрями відновлення України від наслідків війни» (номер державної реєстрації 0122U200383).

Дисертаційна робота органічно поєднується з науковими та прикладними пріоритетами Бучанської районної державної адміністрації Київської області (Бучанської районної військової адміністрації київської області), зокрема використані пропозиції здобувача щодо вдосконалення методики збору, обробки та аналізу даних для визначення індикаторів фінансової спроможності громади з урахуванням специфіки району, що дозволило виявити громади із низьким рівнем фінансової спроможності та визначити основні причини їх відставання (довідка № 01.3-27-2457 від 21.05.2025 р., підписана КЕПом) та Бучанської міської ради – в процесі розробки заходів щодо використання коштів субвенції на енергоефективні проекти враховано рекомендації В. С. Ясенецького щодо покращання забезпечення прозорості та підзвітності інвестиційних процесів шляхом підтримки територіальних громад у використанні цифрової екосистеми DREAM для управління процесами функціонування громад, довідка № 12.1-09/6992 від 17.11.2025 року.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і
рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність та повнота
висвітлення

Дисертаційна робота Ясенецького В. С. вирізняється логічною структурою, аргументованістю висновків і чіткою відповідністю між метою дослідження, поставленими завданнями та отриманими результатами. Сформульовані наукові положення ґрунтуються на комплексному використанні

методів інституційного, економіко-статистичного та компаративного аналізу, доповнених авторськими розрахунками та узагальненнями.

Висновки роботи спираються на аналіз широкої емпіричної бази, що охоплює дані Міністерства фінансів України, Міністерства розвитку громад та територій України, а також офіційного сайту Децентралізація. Особливої уваги заслуговує інтеграція економетричних підходів для оцінювання впливу доходів і видатків бюджетів територіальних громад на рівень їх дотаційності та рівень їх фінансової спроможності, що забезпечує переконливу аргументацію пропозицій. Також показовим є врахування актуальних умов – повномасштабної війни та викликів післявоєнного відновлення.

Повнота висвітлення результатів підтверджується структурованістю роботи: кожен із трьох розділів завершується конкретними висновками, які логічно синтезуються в загальних підсумках. Особливо змістовними є пропозиції щодо впровадження комплексу організаційно-інноваційних підходів та інструментів для підвищення фінансової спроможності територіальних громад у повоєнний період, зокрема програмно-цільовий метод бюджетування, партиципаторний бюджет та краудсорсинг.

Достовірність результатів підкріплюється належною апробацією: за темою дисертації опубліковано 9 наукових праць (з них 1 – колективна монографія), загальним обсягом 3,41 друк. арк., з яких особисто авторці належить 2,73 друк. арк. Публікації відображають ключові положення дисертації й охоплюють теоретичні та прикладні аспекти дослідження.

Вступ, анотація, додатки та список використаних джерел коректно і повно репрезентують наукову основу роботи. Загалом, дисертація демонструє високий

рівень обґрунтованості, аналітичної глибини та внутрішньої цілісності, що підтверджує достовірність висновків і актуальність рекомендацій.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційної роботи Ясенецького Володимира Станіславовича полягає в комплексному підході до аналізу фінансової спроможності місцевих бюджетів територіальних громад і розробленні нового комплексу організаційно-інноваційних підходів та інструментів для підвищення фінансової спроможності територіальних громад у післявоєнному відновленні. Найбільш вагомими результатами, що мають ознаки наукової новизни, є:

1. Введено у науковий обіг поняття «фінансовий ДНК громади», що охоплює ресурсну базу та здатність до мобілізації власних доходів і залучення інвестицій. Покладене в основу розробленої концепції фінансової спроможності територіальних громад, на відміну від традиційних ресурсно-орієнтованих підходів, таку спроможність розкриває як органічну єдність двох діалектично пов'язаних компонентів: 1) фінансового потенціалу як аналога генетичного коду та 2) інституційну спроможність, втілену у механізми реалізації потенціалу, засновані на здатності органів місцевого самоврядування ефективно управляти фінансами, забезпечувати прозорість, адаптивність та взаємодію з донорами ресурсів.

2. Удосконалено змістове наповнення поняття «забезпечення фінансової спроможності територіальної громади» як комплексної системи організації та

реалізації фінансових відносин. На відміну від класичних підходів, які трактують забезпечення як статистику (формування фондів) або функцію (метод), запропоноване бачення фокусується на динамічно цілеспрямованому процесі стратегічного управління ресурсами.

3. Удосконалено комплексну модель забезпечення фінансової спроможності громад, в основу якої покладено управління активами в частині їх ефективного використання та капіталізації за рахунок їх доповнення принципами адаптивності, «зеленої» економіки, соціального інвестування, фінансової освіти та цифровізації та механізмами нормативно-правового регулювання для залучення бюджетних, інвестиційних, кредитних та грантових ресурсів.

4. Запропоновано удосконалений методичний інструментарій формування оцінки фінансової спроможності територіальних громад, що, на відміну від існуючого передбачає кількісні та якісні показники лише поточного фінансового стану, доповнено оцінкою потенціалу розвитку, що включає використання всіх наявних активів громади та врахування рівня залежності від трансфертів.

5. Сформульовано концепцію цифрової платформи для моніторингу боргових зобов'язань органів місцевого самоврядування, що сприятиме відкритості та підзвітності фінансових операцій.

Таким чином, дисертація є важливим внеском у наукову дискусію щодо підвищення фінансової спроможності територіальних громад у повоєнному відновленні України та містить низку положень, що мають як наукову, так і прикладну цінність для державної регіональної політики в Україні.

Практичне значення отриманих результатів дослідження.

Практична цінність дисертаційного дослідження Ясенецького Володимира Станіславовича полягає у обґрунтуванні науково-методичних рекомендацій, спрямованих на розвиток інструментарію забезпечення фінансової спроможності територіальних громад України у період повоєнного відновлення, зокрема шляхом активізації процесу інвестування за рахунок зовнішніх грантів і запозичень та управління активами громади на основі європейських стандартів..

Одержані результати мають прикладний характер і вже використовуються у професійній та освітній практиці, що підтверджується відповідними документами:

1. Бучанська районна державна адміністрація Київської області (Бучанська районна військова адміністрація Київської області) (довідка № 01.3-27-2457 від 21.05.2025 р., підписана КЕПом) – положення дисертації використано для вдосконалення методики збору, обробки та аналізу даних для визначення індикаторів фінансової спроможності громади з урахуванням специфіки району, що дозволило виявити громади із низьким рівнем фінансової спроможності та визначити основні причини їх відставання.

2. Бучанська міська рада (довідка № 12.1-09/6992 від 17.11.2025 року) – положення дисертації використано в процесі розробки заходів щодо використання коштів субвенції на енергоефективні проекти щодо покращання забезпечення прозорості та підзвітності інвестиційних процесів шляхом підтримки територіальних громад у використанні цифрової екосистеми DREAM для управління процесами функціонування громад,

Таким чином, результати дослідження мають доведену практичну цінність – як для органів місцевої державної влади, так і для органів місцевого самоврядування.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Аналіз змісту дисертації та супровідних публікацій свідчить про дотримання Ясенецьким Володимиром Станіславовичем принципів академічної доброчесності. У роботі коректно оформлено посилання на використані джерела, відсутні випадки академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів. Усі наукові положення обґрунтовані відповідно до вимог щодо авторського права.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

У дисертаційній роботі Ясенецького Володимира Станіславовича комплексно та глибоко досліджено забезпечення фінансової спроможності територіальних громад у післявоєнному відновленні України. Разом з тим, окремі положення дослідження можуть слугувати підґрунтям для подальшого наукового обговорення та уточнення:

1. У першому розділі зроблено висновок, що в умовах воєнного стану та подальшого післявоєнного відновлення, її традиційне трактування фінансової спроможності територіальних громад як здатності забезпечувати поточні потреби є недостатнім. В роботі автор вказав на об'єднання трьох ключові компонентів цього поняття: фінансовий потенціал громади, функціональну спроможність органів місцевого самоврядування та спроможність громади до розвитку. Проте, у аналітичній частині, автором не було запропоновано методики розрахунку компоненти - функціональна спроможність органів місцевого самоврядування.

2. У підрозділі 2.1 автором проаналізовано структурні диспропорції у фінансовому забезпеченні територіальних громад України та проведено їх факторний аналіз. Варто було також включити аналіз обсягів надходження до бюджетів територіальних громад обсягів безповоротної міжнародної допомоги в умовах воєнного стану.

3. У частині дослідження, присвяченій класифікації та оцінці загроз фінансовій спроможності територіальних громад, автор зазначає на рис. 2.10 один із показників фінансового моніторингу ТГ оцінка обсягу видатків з місцевого бюджету на обслуговування кредиту або боргу. Однак не включає цей показник при розрахунку залежності фінансової спроможності ТГ у результативній частині.

4. Автор здійснив розрахунок коефіцієнтів регресійних залежностей рівня дотаційності місцевих бюджетів ОТ від окремих показників доходів і видатків бюджетів. У цьому контексті доцільно було б включити до залежних змін доходи бюджету розвитку.

5. Дисертант при проведенні SWOT-аналізу різних видів податкових надходжень до бюджетів ТГ (ст. 258) серед можливостей пропонує децентралізацію та фіскальну автономію ПДФО, стверджуючи, що збільшення частки ПДФО, що залишається у місцевих бюджетах, надає більше ресурсів для розвитку. Разом з тим, варто було б провести прогнозний аналіз обсягу

надходжень від децентралізованого ПДФО та витрати пов'язані з його адмініструванням.

Разом з тим, наведені зауваження не зменшують наукової цінності дисертаційної роботи Ясенецького Володимира Станіславовича. Навпаки – вони свідчать про високий потенціал дослідження для подальшої розробки теми в рамках академічної та прикладної дискусії.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Ясенецького Володимира Станіславовича на тему: «Забезпечення фінансової спроможності територіальних громад у післявоєнному відновленні України», є самостійним, логічно структурованим дослідженням, що поєднує теоретичний аналіз із практичними підходами до посилення фінансової спроможності територіальних громад у післявоєнному відновленні України. У роботі висвітлено ключові теоретичні засади забезпечення фінансової спроможності територіальних громад, оцінено сучасний стан забезпечення фінансової спроможності територіальних громад України, визначено перспективи зміцнення фінансової спроможності територіальних громад у післявоєнному відновленні.

Результати дослідження мають прикладну цінність, пройшли належну апробацію та відповідають критеріям наукових досліджень, передбачених для здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація за своєю тематикою, рівнем опрацювання та науковою новизною відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а його автор – Ясенецький Володимир Станіславович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів та бізнесу
Національного університету
«Острозька академія»

Ольга ДЕМ'ЯНЧУК